

slovensko
kulturno
društvo
i s t r a

mavrica

2019 letnik 12. št. 45

KOLOFON:

Založnik:

SKD Istra Pula,
Držičeva 2, 52100 Pula, Hrvatska

Ime publikacije:

Mavrica
2019, letnik 12, št. 45

Urednica: Maja Tatković Diklić

Uredniški odbor:

Klaudija Velimirović, Danica Avbelj,
Danica Bojković, Mirjam Pram

Lektoriranje slovenskega jezika:

Mateja Klemenčič

Oblikovanje in grafična priprava:

Aiko, Maja Cerjak s.p.

Tisk: Tiskara Nova

Fotografija na naslovnici:

Panj, shutterstock

Fotografija na zadnji strani:

Čebela na cvetu, shutterstock

Naklada: 300 izvodov

Mavrica je glasilo društev:

SKD Istra Pula
SKD Oljka Poreč
SKD Ajda Umag

Uradne ure Skd Istra Pula:

Uradni dnevi: 10.00 – 12.00
razen ob četrtkih: 16.00 - 18.00

Facebook ime: Skd Istra Pulj

Spletna stran: www.skdistra.hr

Prispevke za Mavrico pošljite na:

slovinci@skdistra.hr

Glasilo sofinancirajo:

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v
zamejstvu in po svetu, Savjet Republike
Hrvatske za nacionalne manjine,
Mesto Pula

Fotografije:

Če ni drugače navedeno so fotografije last Skd
Istra Pula, ostalih slovenskih društev v Istri,
Fotolie, Slovenske turistične organizacije in
drugih internetnih virov.

Pred vami je poletna Mavrica, kjer lahko preberete, katere slovenske filme smo prikazali na 3. dnevih slovenskega filma v Pulju. Bili smo na Brionih na odprtju razstave, naslovljene Plečnik na Brionih, ter na Festivalu multikulturalnosti, na katerem se vsako pomlad predstavijo vse manjšine iz Pulja in okolice. Zbor Encijan je nastopal na 50. taboru pevskih zborov v Stični, v SKD Ajda Umag pa so praznovali 8. rojstni dan. Njihov zbor je nastopal na Primorska poje, nekaj vtisov so tudi zapisali. Konec maja smo se člani vseh društev iz Istre zbrali na Učki, se družili in kuhali enolončnice. Odlično smo se imeli. Učenci dopolnilnega pouka slovenskega jezika so šli letos na izlet na Gorenjsko, kjer so med drugim obiskali tudi Čebelarški muzej. V tej Mavrici smo zapisali nekaj besed o Antonu Janši, začetniku čebelarstva na Slovenskem, ki je zelo pomemben tudi v svetovnem merilu in v zgodovini razvoja čebelarstva.

Na naslovnici te rumene Mavrice je čebela. Pa ne kar tako, brez razloga. Najprej zato, ker je 20. maj rojstni dan zelo pomembnega Slovenca, Antona Janše, predvsem pa zato, ker je bil izbran za svetovni dan čebel. Zadnja leta se veliko govori o tem, da so čebele zelo pomembne za ohranjanje stabilnega ekosistema, ki pa je zaradi intenzivnega onesnaževanja okolja povsod ogrožen. Oceani so zelo onesnaženi s plastiko in tudi mi vsak dan zaužijemo mikrododelce plastike prek pitne vode in hrane. Slovenija veliko skrbi za ohranjanje naravnega ravnovesja na praktični pa tudi legislativni ravni. Tako je pitno vodo in človeško pravico dostopa do pitne vode zaščitila v Ustavi. V skladu z evropsko direktivo je prepovedala uporabo plastike za enkratno uporabo. Do leta 2021 se bo namreč moralo z evropskega trga umakniti osem kategorij plastičnih izdelkov za enkratno uporabo. Nekateri slovenski trgovci vrečke, plastične krožnike, pribor in slamice že umikajo s prodajnih polic, drugi poleg plastičnih ponujajo tudi alternativne izdelke. Ali bo Slovenija prva država brez plasten?

Tudi sami lahko prispevamo k ohranjanju narave. Lahko ločujemo odpadke, kupujemo izdelke lokalnih proizvajalcev ter se izogibamo uporabi plastike za enkratno uporabo, kolikor se le lahko. Pogosto pozabljamo, da narava brez nas lahko živi, mi pa brez narave ne moremo preživeti.

Maja Tatković Diklić, urednica

p.s. Opravičujemo se za naslednje napake v prejšnji številki Mavrice:
Vesna Jelinčič pomotoma ni omenjena kot članica Dramske sekcije SKD Istra v članku na strani 9-10. V članku na str. 20 je pomotoma namesto leta 1848 napisano 1948 ter namesto leta 1856 je napisano 1956.

04 Dogodki v društvu

- 4 Dnevi slovenskega filma v Pulju
- 6 Encijan na taboru v Stični
- 8 Razstava Plečnik na Brionih
- 10 Festival multikulturalnosti v Titovem parku
- 12 Anton Janša – slovenski in svetovni čebelar

14 Iz drugih društev

- 14 Proslava 8. obletnice SKD Ajda Umag
- 17 Domovina je ljubezen
- 18 Primorska poje tudi v Umagu
- 19 Slovenska delegacija u Buzetu

20 Govorimo slovensko

- 20 Izlet na Gorenjsko
- 22 Kako se peče orehova potica

23 Dogodki v društvu

- 23 Podporno okolje – krepitev vodenja zamejskih društev
- 24 7. čezmejno srečanje slovenskih društev na Hrvaškem
- 25 Razstava spominkov

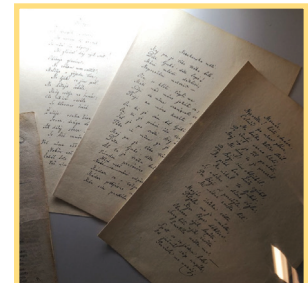
27 Zdravo življenje

- 27 Bezeg

30 Poezija

- 30 Damijana Pezdirc - Tišina kriči

31 Dogodki v mestu

Maja Tatković Diklić

d
.....nevi slovenskega filma
v Pulju

Že tretje leto zapored je Slovensko kulturno društvo Istra organiziralo Dneve slovenskega filma v Pulju 2019 v sodelovanju s Slovenskim filmskim centrom iz Ljubljane in Kinom Valli iz Pulja. Dnevi slovenskega filma so potekali med 16. in 19. majem. Vsak večer je bil predvajan en slovenski film, tri sodobni in en starejši, in sicer Gajin svet, Cankar, Na svoji zemlji in film Rudar.

Klepet članov društva pred projekcijo

Gajin svet je najstniška romantična komedija z elementi kriminalke. Komedijo je režiral Peter Bratuša. Enajstletna Gaja živi skupaj z očetom Petrom in štirinajstletno sestro Teo, potem ko se njena mama Nina pridruži organizaciji Zdravniki brez meja v Liberiji. Ker so v družini tako rekoč čez noč ostali samo trije člani, se skušajo znova postaviti na noge in ujeti ritem vsakdanjega življenja. Gaja vadi saksofon in se zelo dobro razume s svojo učiteljico saksofona Emo, prosti čas pa rad preživlja s svojim najboljšim prijateljem Matcem, ki je sicer računalniški genij,

a je hkrati tudi večna žrtev svojih močnejših sošolcev. Gaje seveda nič ne ustavi, da mu ne bi stala ob strani na vsakem koraku. Skupaj med drugim izpilita tudi načrt, kako rešiti sestro Teo in njeno prijateljico Dašo, ki sta zaradi svojih naivnih najstniških glav zabredli v svet spletnih nevarnosti.

Celovečerni dokumentarno-igrani film Cankar odpira vprašanje, kako se je v dobrih stotih letih izoblikoval mit o največjem slovenskem pisatelju Ivanu Cankarju. Cankar je večino del ustvaril v dunajskem de-

lavskem predmestju Ottakring, kjer je pri družini Löffler najel majhen kabinet. Film se vrača k izvirnim rokopisom, pismom in razglednicam, risbam, redkim materialnim sledem, ki so ostale za Cankarjem, ter se ustavi ob pomembnih postajah

Gajin svet

na njegovi življenjski poti. V igranih prizorih pa je v fragmentih prikazano pisateljevo zasebno življenje, kakršno je mogoče razbrati iz njegovih del.

Po končani projekciji filma Cankar je njegov režiser Amir Muratović obiskovalcem predstavil ključne elemente tega filma. Kot producent se je predstavil tudi gospod Rado Likon, ki je obiskovalce seznanil s svojim delom pri filmu Cankar, kakor tudi pri filmu Na svoji zemlji, pri katerem je govoril o digitalizaciji in restavriranju omenjenega filma.

Tako kot vsako leto, je bil predvajan tudi starejši slovenski film. Tokrat je to bila Štigličeva epopeja o narodnoosvobodilnem boju, posneta po noveli in scenariju Cirila Kosmača. Igralci so bili naturščiki in slovenski gledališki igralci v svojih prvih filmskih vlogah. Prvi slovenski zvočni celovečerni igrani film Na svoji zemlji se je leta 1949 kot prvi slovenski oziroma jugoslovanski film predstavil v tekmovalnem programu filmskega festivala v Cannesu.

Igrani film Rudar Hanne Slak je nastal po življenjski zgodbi zasavskega rudarja Mehmedalije Aliča in njegovi avtobiografiji Nihče. Rudar v zapuščenem rudniku odkrije posmrtno ostanke tisočih žrtev iz časa po drugi svetovni vojni. Da bi jim omogočil dostojen pokop in s tem ohranil lastno človečnost, se zo-

Na svoji zemlji

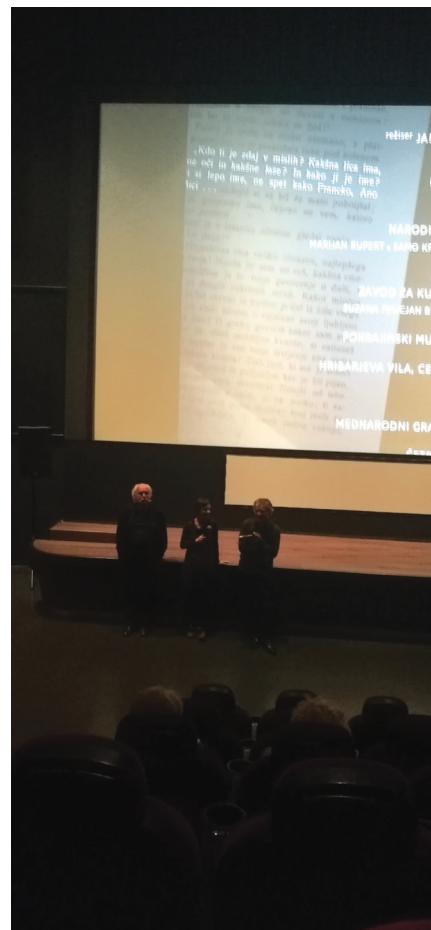

Cankar

Rudar

perstavi zunanjemu svetu. Rudarja Alijo pošljejo odkopat rov, ki je bil zazidan od konca druge svetovne vojne. Njegova naloga je čim prej napisati poročilo, da v zapuščenem rudniku ni ničesar. Toda Alija kmalu odkrije, da rov ni prazen. Kljub vsem nevarnostim nadaljuje s kopanjem, dokler se ne priklonje do neljube resnice: v rovu je skrito množično grobišče. Najdba najprej odjekne v javnosti, nato pa je nemudoma utišana. Alija vztraja, da je treba žrtve identificirati in pokopati. Oblastem pa tako predstavlja nevšečnost, katere se je treba znebiti.

DSF gosti

Klaudija Velimirovič

e
.....

Encijan se je udeležil jubilejnega 50. tabora

Po petletni pavzi se je naš zbor Encijan ponovno udeležil Tabora, ki se je že 50-tič odvijal v Šentvidu pri Stični in sicer 15 in 16 junija. Pred tem smo na tej manifestaciji sodelovali 6-krat.

Od neznosne pripeke smo se skrili pod sončnike - glavno, da se tabla vidi.

Kakšna je to pravzaprav manifestacija?

Znano je dejstvo, da ima zborovsko petje v Sloveniji zelo dolgo tradicijo in da skoraj vsaka vas ima zbor ali celo dva, posebno če v njej imajo tudi gasilski dom. Na spletni strani www.dnevnik.si/1042781950 se najde podatek da je v Sloveniji 3.000 pevskih zborov.

No, pred 50--timi leti je nekoliko entuziastov prišlo na idejo, da se v Šentvidu pri Stični na enodnevem srečanju čim večjega števila zborov organizira skupno petje istih pesmi in manifestacijo poimenovali Tabor. To ime je v 19. stoletju pomenilo kulturno-politično ljudsko zborovanje na prostem. Ideja je pobudila

takojšnje zanimanje večjega števila zborov in je število sodelujočih iz leta v leto naraščalo da bi letos na jubilejnem 50. taboru sodelovalo čez 120 zborov, med njim ženski, moški in mešani pevski zbori. In naj poudarimo, da to ni manifestacija za publiko (saj je Šentvid vas s pičlih 1000 prebivalcev) temveč za pevce same, ki jim je do skupnega petja. Manifestacije se odvija na šolskem igrišču osnovne šole.

Na prvi naši udeležbi na Taboru je nas pevce Encijana enostavno očaralo doživetje ko iz več tisoč grl zadoni ena in ista pesem.

Letos so se vaščani posebno potrudili okrasiti prav vsak kotiček z veliko domišljije. Domačije ob glavni

cesti so verjetno med seboj tekmovali, katera bo v svojem prostoru postavila lepši cvetni aranžma, napr. »vsajen« v leseno kolo kmetijskega voza, v štor zanimive oblike, v leseno posodo, ki ji ob strani stojita leseni polkni. Ideje, ki so prav vse vredne posnemanja!

Prireditev se vedno začne ob 13.00 z mimohodom sodelujočih pevskih zborov z napisom imena in krajev odkoder prihajajo. Mimohod se konča na igrišču, kjer se pevci postavijo na stopnišče, ki obkroža prostor. Vse to v s prenosom v živo spremlja TV Slovenija 1.

Skoraj neverjetno se sliši podatek, da sta dva zbora in sicer iz domače vasi, nastopila prav vsako leto torej že 50-tič in sta zato dobila posebno plaketo. In veliko zborov je, ki se Tabora udeležuje, 20, 30 in več let. V nekaterih zborih so pevci tudi v zelo poznih letih in s tem dokazujejo priljubljenost zborovskega petja ter privrženost Taboru, kar je v neznosni vročini podvig tudi za mlajše pevce.

V dopoldanskih urah se odvija prva in edina skupna vaja. Pred žgočim sončnimi žarki se pevci skušajo ubraniti z dežniki, ki imajo vlogo sončnikov. Vajo in nastop že več let vodi Igor Švara, sicer dirigent ljubljanske opere, ki ga pevci obožujejo, saj težave na vaji rešuje z veliko humorja. Letos so mu občinske oblasti Ivanč-

ne Gorice v zahvalo za njegovo predano in požrtvovalno delo dodelile naslov častnega člana.

Letos, ko Tabor slavi častitljivo obletnico, je navzoče nagovoril predsednik države Borut Pahor, ki je bil tudi pokrovitelj manifestacije. Poudaril je, da z odobravanjem spremlja to edinstveno tradicijo, ki prispeva k proslavljanju zborovskega petja, ter k ohranitvi slovenske ljudske pesmi in s tem slovenskega jezika.

Tu je treba pripomniti, da se manifestacije redno udeležujejo tudi zbori, ki delujejo pri slovenskih društvih v zamejstvu oziroma tujini. Le ti se še posebej predstavijo na koncertu, ki se odvija na predvečer Tabora.

Tako je tudi Encijan, (iz Hrvaške še slovenski zbori iz Splita, iz Zagreba in Reke), sodeloval v programu, v katerem je nastopilo skupaj 13 zborov, in zapel ob spremljavi našega glasbenega ansambla tri pesmi: *Slovenija odkod lepote tvoje* (skladana pesem), *Nocoj, pa oh nocoj* (ljudska, zapeta poskočno v aranžmaju naše zborovodkinje Ine Cerovečki) in skladbo nedavno preminulega hrvaškega avtorja Đela Jusića *La musica di notte*. Glasbeniki Ema Ulemek klavir, Alen Belullo kitara, Tomo Divić bas kitara in Srečko Savretić violina, so v lastnih aranžmajih in z izvrstnim muzicira-

Veličastno prizorišče, 120 zborov, 2000 pevcev

njem veliko prispevali k zanimivi izvedbi pesmi. Zdi se, da je naš zbor tudi tokrat naredil dober vtis, saj so se slišali komentarji, da smo mi drugačni, torej izdajamo se med ostalimi z bolj živahnim programom in to nam je prepoznavnost, saj nas publika rada poslušša.

Letos je omenjeni večerni koncert trajal skoraj tri polne ure in vendar je pri vsej vročini v dvorani, publika strpno in pazljivo poslušala celoten program in venomer zaploskala tistim izvajalcem, ki so ji s pesmijo segli v dušo.

Lepo je biti del takšnega praznika zborovskega petja, vendar naša bodoča udeležba je vprašljiva, saj se najvažnejši del manifestacija odvija na odprtem po največji pripeki. Sprašujemo se, ali se ne bi iz državne blagajne dalo financirati nekakšno konstrukcijo ki bi vsaj s platnom zaščitila nastopajoče, saj najmanj 5 ur prebijejo na žgočem soncu.

Klaudija Velimirović

r
.....

razstava Plečnik na Brionih

Veleposlaništvo Republike Slovenije na Hrvaškem je v sodelovanju z Univerzitetno knjižnico iz Ljubljane pripravilo potujočo razstavo, prvič prikazano v Splitu leta 2017, sedaj pa na otoku Veliki Brion, In zakaj tu? Predvsem zato, ker je prav tu zadnje Plečnikovo delo dokončano v njegovem življenju in sicer vrtni paviljon, ki ga je arhitekt zasnoval leta 1955 na prošnjo Zveze slovenskih borcev kot darilo predsedniku Titu.

Plečnik na Brionih

Odprtje razstave je bilo 31. maja in v okviru slovesnosti je na povabilo Veleposlaništva, sodelovalo tudi naše društvo deloma v organizaciji in z nastopom zbora Encijan. Svečanosti so bili navzoči, iz Veleposlaništva dr. Smiljana Knez veleposlanica in mag. Matjaž Marko minister svetovalec, zatem namestnica župana Istrske županije Giusepina Rajko. Razstava zajema prej nevidene fotografije Plečnika nastale pri prvem obisku Brionov leta 1955, ko je arhitekt želel videti lokacijo, kjer naj bi vrtna lopa bila postavljena in leta 1956, ko si

je Plečnik prišel ogledat dokončano delo. Na razstavi se »vrti« tudi filmski posnetek spominov, ki jih pred kamero govori zgodovinar Lojze Gostiša kot spremljevalec arhitekta od samega začetka, ko je 83 - letni Plečnik z veseljem sprejel nalogo.

Znano je da, je Plečnik izdelal prvi projekt, ki pa žal zaradi visokih zahtev ni mogel biti udejanjen. Zasnoval je nov načrt, ki so ga v celoti izvedli slovenski umetniki in drugi strokovni delavci. Gradnjo je vodil arhitekt Tone Bitenc, dolgoletni Plečnikov asistent.

Vrtni paviljon, v ospredju naša predsednica Danica Avbelj v narodni noši

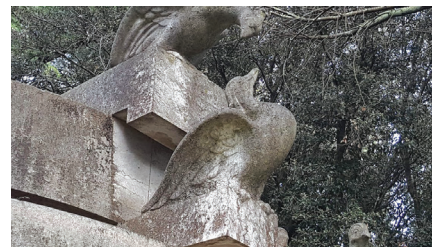
Isti dan je v hotelu Istra bil organiziran simpozij o Plečnikovem delu. Govorilo je več poznavalcev arhitektovih stvaritev. Zanimivost, ki smo jo slišali je, da je Plečnik izdelal še nekoliko projektov za objekte načrtovane od nekaterih hrvaških investitorjev, vendar je vrtni paviljon na Brionih edini uresničen. »Gradnja brionskega paviljona sodi med zadnja Plečnikova dela, čeprav v določenem pogledu poseblja njegove celotne umetniške ideale. Graditi s kamnom v mediteranskem okolju je bila njegova želja že od študija.« (citat iz članka *Plečnik na Brionih dr. Damjana Prelovška, objavljenega s strani Plečnikove hiše*)

Z zavzemanjem Veleposlaništva in Uprave otočja Brioni pri državnih organih, je bil na ta dan udeležencem odprtja razstave odobren ogled paviljona. Namreč le ta se nahaja v neposredni bližini znamenite Bele vile, (v prejšnji državi rezidenca predsednika Tita), in je le ta po osamosvojitvi postal del protokolarnih objektov hrvaške države, ter obiski temu, s stražarji čuvanemu območju na Velikem Brionu, javnosti niso dovoljeni.

Blizu 200 obiskovalcev, med katerimi je bilo strokovno osebje več institucij iz Slovenije in kakšnih 150 članov slovenskih društev na Hrvaškem, se je odpeljalo z izletniškim vlakcem do paviljona, zanimivega v več pogledih, saj je to paviljon v pa-

viljonu. Tu so zunanji gladki kamniti stebri, ki podpirajo kamnito streho okrašeno s kipi različnih ptic in z drugim kiparskim okrasjem. Notranji del paviljona tvorijo votli leseni stebri iz slovenske hrastovine, umetniško izrezbarjeni, vsaki z različnim vzorcem okraskov ter stropni mozaik. Vsekakor impresivno delo, ki ga je arhitekt, kot je sam izjavil, projektiral z vso predanostjo.

Vse nas Slovence, ki smo dogajanjem na Brionih bili prisotni, je ogled čudovite Plečnikove stvaritve, bilo enkratno doživetje. Kot nameček pa smo imeli na simpoziju priložnost spoznati veličino našega največjega arhitekta, Jožeta Plečnika (1872 – 1957) ki je dal pomemben in upečatljiv prispevek v arhitekturi, ne samo v Sloveniji, temveč tudi v evropskem prostoru. Dvema

Detajl s strešnega okrasnega kipa - ptica

Paviljon z vidnim enim od notranjih lesenih stebrov

mestoma je tako dal značilen pečat, Pragi in Ljubljani, za katero se včasih uporablja celo izraz »Plečnikova Ljubljana«.

Zbor Encijan poje na odprtju razstave Plečnik na Brionih

f
.....

Vir: Glas Istre,
avtor: Vanesa Begić

Festival multikulturalnosti u Titovom parku

Nakon uvodnih pjesama "Dragi kamen", "Grazie Pola" i "pozitiva" u interpretaciji Bruna Krajcara, nastupio je Makedonski kulturni forum, odnosno duet Edna Jurcan i Milena Ramović Stojkoska s dvije popularne makedonske pjesme a cappella: "Eleno, kerko Eleno" i "Jovano, Jovanke"

Brojna je publika prisustvovala otvorenju 6. Festivala multikulturalnosti, manifestacije koja se već tradicionalno održava u povodu Dana Europe.

SUŽIVOT I TOLERANCIJA

To je najljepši primjer multikulturalnosti i suživota te stoga hvala od srca svim manjinama, a nema ljepšeg načina za predstavljanje njihovog rada od nastupa i upoznavanja njihovih nošnja, folkloru i posebnosti, kazao je pulski gradonačelnik Boris Miletić, a istarski župan Valter Flego otvarajući festival izrazio je svoje zadovoljstvo što je festival postao sve veći i značajniji i što je iz Doma hrvatskih branitelja prešao u Titov park, gdje je postao dvodnevni.

Puljski župan Boris Miletić in predstavnici manjšinskih društev

Voditeljica kreativne delavnice Štefanija Sliško za stojnico SKD Istra

Mi se oduvijek možemo ponositi što se tiče tolerancije, otvorenosti i suživota, a možemo reći da ćemo vrijednost tih manjina ne samo obraniti, već i unaprijediti, kazao je Flego, a potom su pročelnik za talijansku nacionalnu zajednicu i druge etničke skupine Valerio Drandić i dožupanica Giuseppina Rajko zajedno sa svim predstavnicima manjina nazdravili ovogodišnjem izdanju.

I zbilja, u Titovom je parku bilo veselo, šareno, uz raznolike melodije, koreografije i druga obilježja, ali i iće i piće. Nakon uvodnih pjesama "Dragi kamen", "Grazie Pola" i "pozitiva" u interpretaciji Bruna Krajcara, nastupio je Makedonski kulturni forum, odnosno duet Edna Jurcan i Milena Ramović Stojkoska s dvije popularne makedonske pjesme a cappella: "Eleno, kerko Eleno" i "Jovano, Jovanke".

Usljedilo je predstavljanje Zajednice Albanaca Istarske županije uz dvije folklorne točke, te potom je nastupio Klub Srba Istarske županije starogradskom pjesmom "Što se bore misli moje" i dijelom spleta narodnih igara iz Šumadije.

Udruga Roma Istre predstavila se svojim članovima folklorne skupine Terne Romane luluđa - Mladi Romski cvjetovi koji su nastupali tradicionalnim romskim plesom pod nazivom "Čoček". Potom je nastupilo Slovensko kulturno društvo "Istra",

Nastop zbora Encijan

odnosno zbor Encijan s nekoliko skladbi.

Naravno, nisu nedostajale niti izložbe, kao što se predstavila Zajednica Srba u Istri Pula, a svi su predstavili i svoju tradicionalnu hranu i druge posebnosti.

Drugoga dana, u petak, 3. svibnja od 17 sati u Titovom parku nastupio je KUD Bosna Istarske županije, Društvo perojskih Crnogoraca Peroj 1657, Nacionalna zajednica Bošnjaka Istre, Mađarsko kulturno društvo Moricz Zsigmond, Demokratska zajednica Mađara Hrvatske - Udru-

ga za Istru, Makedonsko kulturno društvo Istarske županije Sv. Kiril i Metodij Pula, te Srpsko kulturno društvo Istre "Nikola Tesla".

Maja Tatković Diklić

a nton janša

Anton Janša je znan kot začetnik modernega čebelarstva in najboljši poznavalec čebel svojega časa. Akademsko izobraženi slikar je deloval kot prvi učitelj čebelarstva na cesarskem dvoru. Rodil se je 20. maja 1734 v Breznici na Gorenjskem, umrl pa je 13. septembra 1773 na Dunaju.

Anton Janša

Bil je zelo nadarjen za slikarstvo, prav tako kot njegova dva brata (doma so si na skednju uredili atelje), zato so se vsi trije, kljub temu da niso znali brati in pisati, odpravili na Dunaj, da bi se v bakrorezni šoli izučili risarske obrti. Brat Lovro je študij tudi končal in postal profesor na slikarski akademiji, Anton pa se je kljub svojemu talentu za slikanje odločil za čebelarjenje. Leta 1769 se je začel intenzivno ukvarjati s čebelarstvom, saj so ga čebele z vsem, kar je bilo z njimi povezano, zanimale že od majhnih nog. Doma so namreč imeli več kot sto panjev, pred katerimi so se zbirali sosedge in se pogovarjali o čebelarjenju in

kmetovanju. Leto kasneje je Janša opravil izpite in postal najprej čebelar pri Nižjeavstrijski kmetijski družbi, kasneje pa učitelj čebelarstva na čebelarški šoli v Augartni na Dunaju, ki jo je ustanovila Marija Terezija. Čebelaril je na cesaričinem vrtu Augarten in potoval po ostalih avstrijskih deželah, kjer je predstavljal svoje odkritje povezano s prevažanjem čebel na ajdovo pašo.

Zaslovel s svojimi predavanji, s katerimi je pokazal svoje zelo natančno poznavanje čebel. V nemškem jeziku je napisal dve pomembni knjigi: Razpravo o rojenju čebel (1771) in Popolni nauk o čebelarstvu. Slednja je izšla šele po njegovi smrti, leta 1775. Knjigo je kasneje prevedel in dopolnil Peter Pavel Glavar. Janša je v Popolnem nauku o čebelarstvu zapisal: »Čebele (od drugih bečele

Anton Janša na panjski končnici

Janšev čebelnjak v Breznici

zavoljo bečanja ali njihovega šume-nja in glasu tako imenovane) so vrsta muh, ustvarjene od Boga zato, da s svojo pridnostjo in neutrudnim delom previdijo in oskrbe človeka s potrebnim medom in voskom. Med vsemi od Boga ustvarjenimi stvarmi ali živalmi ni nobena za človeka tako pridna in koristna in manjše strežbe ali živeža ali stroškov potrebna stvar kakor čebela.« Ti deli sta še vedno zelo poučni, saj nauke čebelarji še dandanes upoštevajo. Cesarica Marija Terezija je po njegovi smrti izdala odlok, po katerem so morali vsi čebelarski učitelji učiti po njegovih knjigah.

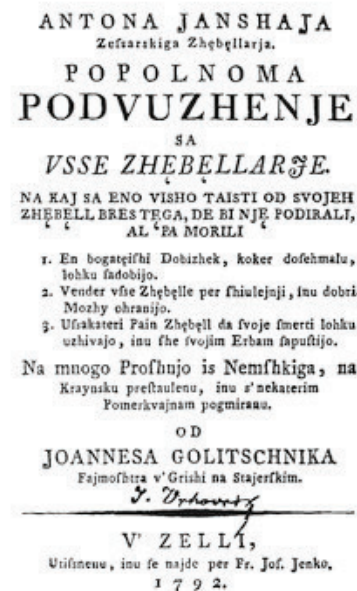
Kot čebelar je znan po spremembi velikosti panjev in njihovi obliki, ki je omogočila skladanje panjev v blok. Ker je bil tudi izjemen slikar je panjske končnice, stranice nekdanjih čebeljih panjev ali kranjšič, tudi poslikaval s kranjskimi motivi. Na končnicah prevladujejo predvsem poslikave, slikane z oljnimi barvami, ki prikazujejo človeške

Kranjske čebele

slabosti ter posvetni motivi in slike, ki smešijo določene poklice. V začetku 20. stoletja je s spremembo načina čebelarjenja poslikavanje večinoma izginilo, vendar pa se je mnogo končnic ohranilo in so trenutno na ogled v različnih muzejih in zasebnih zbirkah. Slikanje na sprednje stranice panjev je posebno značilno za slovenski alpski prostor. Janša je ovrgel zmotno prepričanje, da so troti vodonosci ter sklepal, da matico oplodijo v zraku in da je čebele koristno voziti na pašo. Iznašel je tudi matičnjak in populariziral Scopolijeva odkritja o čebelah.

Slovenski čebelarji so njegov čebelnjak ohranili, leta 1884 pa je čebelarsko in sadjerejsko društvo na njegovo rojstno hišo postavilo spominsko ploščo. Po njem nosi ime čebelarski muzej v Radovljici in čebelarska plemenilna postaja na koncu doline Završnice. Janšev rojstni dan je bil izbran za svetovni dan čebel.

Danica Bojković

10
....

roslava 8. obletnice SKD Ajda Umag

V soboto, 11. 5. 2019, smo imeli kar nekaj dogodkov. Ob 18. uri smo se zbrali v učilnici POU, kjer smo imeli volilno skupščino, saj je sedanjemu vodstvu potekel štiriletni mandat. Ponovno je bila izvoljena dosedajšnja predsednica Danica Bojković, podpredsednica je postala Neža Učkar, upravni odbor pa je dobil naslednjo sestavo: Vesna Car, Vesna Šereš, Monika Vračar, Ana Tilger in Zora Grbac. V nadzornem odboru ostajajo Eva Vrtovec, Jasna Majdak in Bojan Rot.

Odprtje razstave

Ob 18. 30 se je začelo odprtje razstave naših amaterskih slikark Neže Učkar, Duše Koraca in Mirjane Kozlovič ter prelepih vitražev Jasne Majdak, temu pa je sledil tradicionalni majski koncert ob 8. obletnici društva, 7. obletnici ŽPZ in ob Dnevih mestne občine Umag-Umago.

V dvorani se je zbralo preko 150 ljudi, med katerimi so bili tudi po-

džupan mesta Umag Ivan Belušič, predstojnik oddelka za družbene dejavnosti Slaviša Šmalc, ravnateljica POU Tatjana Vujić, naši prijatelji iz Pulja, Poreča in Buzeta ter naši člani in seveda izvajalci.

Program je sestavila in povezovala predsednica Danica Bojković, ki je spregovorila o Ajdi in zboru. Poudarila je, da je Ajda najmlajše slovensko

društvo na Hrvaškem, a smo kljub temu našli svoje mesto, ne samo lokalno, ampak tudi širše, saj nas poznajo že v Istri in drugod po Hrvaški, v Sloveniji in Bosni in Hercegovini. Ob predsedničinem govoru se je vrтела projekcija na platnu s slikami našega zbora in folklorne skupine. Ajdovke so zapele Ajdov cvet, Luna sije, Pleničke je prala, Dekle na vrtu in nato povabile na oder še Slovenčice iz

ŽPZ Slovenčice in ŽPZ Ajda

Slovenčice so zapele slovenske pesmi Slovenka sem, V dolini tihi, Bratci veseli vsi, Trzinka in bosansko Sinoč ja i moja kona. Zborovodja je prof. Samra Ibrahimović, na klavirju jih je spremljala prof. Nina Božič in na violini prof. Jovan Rašković.

Sledil je nastop učencev dopolnilnega pouka slovenščine. Dorijan Brečević je na harmoniki zaigral Golico in zaključil s polko, Tamara Grmača je recitirala pesem Ajda Vide Taufer, Viktor Sabadin pa pesem Erika Prunča, prav tako imenovano Ajda. Majda Udovičič nas je ponesla na morje skozi pesem Jutro na morju Iga Grudna, Elvis Horozović pa je prebral Pesem o Ajdi Josipa Murna. Na kon-

Tuzle, s katerimi so skupaj zapele še pesem Tam sem jaz doma.

Slovenska skupnost Tuzla deluje že 25 let, medtem ko bo zbor letos novembra obeležil 10. obletnico. Slovenčice so si nadele ime po vrsti pelargonije v Bosni, med članicami pa so tudi someščanke iz Tuzle, ki niso slovenskega rodu, kljub temu pa rade pojejo v slovenščini. Zbor s 26. pevkami poje narodne in umetne slovenske pesmi in bosanske sevdalinke. Nastopile so v Bosni, Sloveniji, na Hrvaškem in v Srbiji. Od leta 2015 se redno udeležujejo Tabora slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični.

Učenci dopolnilnega pouka slovenskega jezika

cu je Dragana Sapanjoš zapela še a capella ljudsko pesem Po Koroškem, po Kranjskem.

Povezovalka programa je na oder povabila tudi MePZ Lipa iz Šempasa. Začetki zbora segajo v 1980, delovanje pa je neprekinjeno od leta 2000. Pevke in pevce združujeta ljubezen do glasbe in veselje do petja. Njihov repertoar vključuje slovenske ljudske in umetne pesmi, ki jih pojejo doma in pri Slovencih po svetu. Lansko leto so bili na turneji po Švici in Franciji, najbolj ponosni pa so na svoj nastop v znameniti strasburški stolnici Notre Dame.

Pod vodstvom zborovodje Katje Bajec Mihelj so na našem dogodku zapeli Spomladansko, Na planine, Prišel ljubi in Slovenska dežela.

Ista zborovodja vodi tudi MoPZ Vinograd iz Vrtovin, ki deluje 12 let, čeprav sam začetek sega v leto 1902, ko je bilo ustanovljeno bralno in pevsko društvo Vinograd. Negujejo tradicijo slovenskega zborovskega petja, pojejo slovenske ljudske, narodne in sodobne pesmi s tematsko vsebino. Od ustanovitve je zbor tudi soorganizator Primorska poje v Vrtovinu. Leta 2017 so praznovali 10. obletnico delovanja zbora, izvedli jubilejni koncert, izdali zgoščenko in dobili občinsko priznanje. Pri nas so zapeli Tam, kjer pisana so polja, Ta družba naj živi in Slovenec sem.

Skupen nastop ŽPZ in Folklorne skupine Ajda

Kakor so se menjavali zbori, tako so se menjavale tudi slike na projekciji, nato pa smo se zapet vrnil na začetno sliko majskega koncerta z Ajdovkami – pevkami in plesalkami. Slišali smo, da plesalke pri nas plešejo šele tri leta, a vendar so to vse izkušene plesalke pod strokovnim vodstvom Evelin Semeši. Hitro so se naučile korakov slovenskih ljudskih plesov in začele nastopati na vseh naših stalnih prireditvah, v Zagrebu, na Reki in na srečanju folklornih skupin v Bjelovaru. Čeprav niso več rosno mlade, so še vedno hitre, poskočne in delijo veliko ljubezen do plesa.

Za konec koncerta so naše pevke in plesalke pripravile skupno točko: zapele in zaplesale so na Slovenijo in prejele velik aplavz.

Druženje se je nadaljevalo v predverju ob omamnih jedeh Olea cateringa in dobri kapljici.

Vesna Šereš

n
.....

a koncertu Domovina je ljubezen

V soboto, 27. aprila je Ženski pevski zbor Ajda nastopil na 13. srečanju zamejskih kulturnih društev v Šempasu pri Novi Gorici na koncertu Domovina je ljubezen.

Ob dnevu upora proti okupatorju 27. aprila smo se člani SKD Ajda Umag udeležili proslave na Nanosu, popoldne pa nadaljevali pot do Šempasa, kjer so nas prijazni gostitelji, člani KPD Lipa Šempas popeljali po svoji lepi vasi in nam razkazali znamenitosti. Ogledali smo si cerkev svetega Silvestra in obiskali muzej posvečen Mihajlu, hrabremu narodnemu heroju iz Azarbejdžana, ki je konec leta 1944. padel v bližnjih Vitovljah, kot pripadnik Gradnikove brigade. Ustavili smo se tudi na odlični turistični kmetiji Pri Rjavčevih, kjer se vsa družina ukvarja z vinogradništvom, poljedelstvom, živinorejo, čebelarstvom in svoje pridelke in domače dobrote ponudi svojim gostom. Tudi mi smo se prepričali, da delajo odlične salame in pokušali dobro vino v njihovi vinski kleti.

Zvečer je bil v Kulturnem domu Šempas tradicionalni, že 13. koncert Domovina je ljubezen. V zelo lepem programu so poleg našega ŽPZ Ajda, ki je bil predstavnik iz Hrvaške nastopili in nas nasmejali člani Dramske skupine Štandrež iz Italije, MePZ Avgust Pavel Zveze Slovencev Gornji

Senik iz Madžarske in domačini MePz Lipa Šempas in harmonikar. Vse prisotne je nagovorila tudi mag. Elena Zavadlav Ušaj, podžupanja Mestne občine Nova Gorica. Po prireditvi je sledilo prijetno druženje ob dobri večerji, ki so nam jo postregli prijazni domačini.

Prenočili smo v lepo urejenem dijaškem domu v Ajdovščini in si naslednji dan ogledali še Ajdovščino in Vipavski križ, kolikor nam je dopuščalo muhasto aprilsko vreme. V petsto let stari vinski kleti v Vipavskem križu smo imeli uro zgodovine, v kateri nam je naš vodnik Patrik govoril o burni in zanimivi zgodovini teh krajev. Po njegovem nasvetu smo si

ŽPZ Ajda

MePZ Avgust Pavel

potem na poti proti domu ogledali v Vipavi Lanthierjevo graščino ob izviru reke Vipave in znameniti kamniti most. Poseben je po tem, ker je v celoti zgrajen iz velikih klesanih kamnov in je raven, za razliko od običajnih kamnitih mostov, ki so grajevi v loku. Po njem se je sprehajal tudi legendarni Casanova.

Posijalo je sonce in domov smo se vračali mimo lepe, od dežja umite zelene pokrajine, polni novih vtisov in bogatejši za številna nova poznanstva.

Vesna Šereš

Primorska poje 2019 tudi v Umagu

Revija pevskih zborov Primorska poje je letos praznovala svojo 50. obletnico. Kar 213 pevskih zborov je v več kot dveh mesecih prepevalo v 34 krajih po Sloveniji, v Italiji in na Hrvaškem.

Pevsko popotovanje se je začelo 22. februarja s koncertom na Gradu Dobrovo in v cerkvi sv. Florjana v Zavarhu v Terski dolini na italijanski strani, končalo pa s sklepnim dejanjem v Informacijskem središču Triglavskega narodnega parka v Trenti, ko je na zaključni prireditvi, 28. aprila zazvenela neuradna primorska himna Vstala Primorska.

Osrednja prireditev letošnje jubilejne revije je bil slavnostni koncert v portoroškem Avditoriju, 3. marca, s podelitvijo plakete tistim, ki na reviji sodelujejo od samega začetka.

Častni pokrovitelj in glavni govornik na prireditvi je bil predsednik republike Borut Pahor. Med nastopajočimi zbori je bil tudi naš Ženski pevski zbor Ajda, ki je zapel štiri slovenske narodne, Fantje po polj gredo, Dekle na vrtu zelenem sedi, Pleničke je prala in Tam sem jaz doma.

Že drugo leto zapored pa je Primorska pela tudi na Hrvaškem, pri nas v Umagu. Prireditev je bila v nedeljo, 14. aprila v gledališki dvorani. Navzoče sta v imenu soorganizatorjev

pozdravila predsednica Ajde Danica Bojković in umaški podžupan Ivan Belušič. Prireditve sta se udeležila minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Peter J. Česnik in glavna tajnica Zveze pevskih zborov Primorske dr. Monika Kontelj, ki sta tudi nagovorila vse zbrane v dvorani.

Uživali smo v raznovrstnem programu, odličnem petju sedmih različnih zborovskih sestavov.

Zapeli so Hruški fanti iz Hrušice, Komorni pevski zbor Zveze Slovencev iz Monoštra, Moški pevski zbor Vasilij Mirk iz Proseka – Kontovela, Ženski pevski zbor Iskra iz Bovca, Oktet Quercus iz Goriških Brd, Dekliška vokalna skupina Bodeča Neža z Vrha sv. Mihaela in Mešani pevski zbor „F. B. Sedej“ iz Števerjana. Program je povezovala Barbara Kampos. Sledilo je prijetno druženje s pogostitvijo.

Pesem nas bogati, povezuje, tke čezmejne vezi in ohranja našo narodno zavest močno, zato se že veselimo ponovnih srečanj na Primorska poje naslednje leto.

Barbara Kampos in Hruški fanti

Dekliška vokalna skupina Bodeča Neža

MePZ F. B. Sedej Števerjan

d
.....

Vir: Glas Istre,
avtorja:
Anđelo Dagostin,
Gordana Čalić Šverko

delegacija slovenskega ministarstva v Buzetu

Delegacija slovenskega Ministarstva za izobraževanje, znanost in šport je obiskala Buzet. Tako kot v Pulju, tudi v Buzetu će leta poteka dopunilni pouk slovenskega jezika. Sledi del članka, ki je 3. junija 2019 objavljen v Glasu Istre.

DOPUNSKA NASTAVA IZ SLOVENSKEG JEZIKA

Gradonačelnik Buzeta Siniša Žulić primio je proteklog tjedna delegaciju slovenskog ministarstva obrazovanja kojoj je u fokusu zanimanja bila dopunska nastava iz slovenskog jezika i kulture. Dopunska nastava za djecu i odrasle već se desetak godina, naime, održava u Buzetu u okrilju Slovenskog kulturnog društva "Lipa" Buzet i uz podršku slovenskog ministarstva obrazovanja, a u sjedištu Gradskog društva Crvenog križa provodi je Eva Ciglar. Roman Gruden, sekretar Ministarstva za obrazovanje, znanost i sport Republike Slovenije, izrazio je zadovoljstvo potporom koju Grad Buzet pruža učenju slovenskog jezika, od prostornih do svih

Slovenska delegacija kod gradonačelnika Žulića

drugih uvjeta koji omogućavaju kvalitetno odvijanje programa. Naglasio je da se izvan Slovenije trenutno održava 95 takvih programa kojima je obuhvaćeno više od dvije tisuće polaznika.

- Buzet kao pogranično područje tradicionalno je naslonjeno na susjednu Sloveniju, bilo poslovnim, obiteljskim ili prijateljskim vezama. Bilo kakvo učenje, a pogotovo jezika definitivno je jedno bogatstvo koje povećava kvalitetu života u određenoj sredini, poručio je Žulić. U sastavu delegacije bili su još i Eva Jurman iz sektora za razvoj obrazovanja zavoda za školstvo Republike Slovenije, dr. Barbara Riman, vodi-

teljica riječke podružnice Instituta za narodnostna pitanja, i predsjednica saveza slovenskih društava Republike Hrvatske, Eva Ciglar, profesorica slovenskog jezika koja vodi tečaj u Buzetu te Boris Grželj, predsjednik Slovenskog kulturnog društva "Lipa". Dopunsku nastavu iz slovenskog jezika i kulture pohađa 14 polaznika. Pored toga, buzetska osnovna škola, jedna je od prvih škola u Hrvatskoj koja je upravo zahvaljujući inicijativi "Lipe" ponudila slovenski jezik i kao izborni predmet. Slovenski jezik i kultura izborni je predmet po modelu C, održava se dva sata tjedno, a polazi ga trinaest osnovaca.

Milan Miljković

i
.....

izlet na Gorenjsko

V soboto smo ob sedmi uri zjutraj zapustili Pulj, potem smo se ustavili v Umagu in Kozini. Po prihodu v Radovljico smo se napotili v Čebelarški muzej. Za eno uro smo imeli na razpolago ogled čebelarške zbirke z vodstvom strokovnjakinje. Tu smo videli vse zanimive stvari o izdelavi medu in ohranjanju čebel.

Po razgledu muzeja smo imeli okoli 12,30 kosilo v Gostišču Kunstelj v Radovljici. Prijeten dan in ambient, dobra hrana in pivo in na koncu kava, pa še prijetna družba in ena ura je hitro minila.

Po kosilu smo imeli ogled prireditve Okusi piva v bližini starega mestnega jedra. Na njej so se predstavili slovenski ponudniki craft piva. Na voljo je bilo več kot 50 vrst piva, glasba in ponudba okusov Radovljice.

Okoli 15. ure smo prišli do Prešernove rojstne hiše na Vrbi. Tam smo

imeli zelo dobro vodenje z dobro komunikacijo s simpatično vodičko, ki pozna vse o življenju Franceta Prešerna. To je kmečka hiša, v kateri se je rodil pesnik in odvetnik.

Po obisku rojstne hiše smo šli v Kranj v hišo, kjer je pesnik živel od leta 1846 do 1849, do svoje smrti. Leta 1846 je naposled postal samostojen odvetnik v Kranju. Tu je dočakal izdajo svoje pesniške zbirke Poezije (1847), ki jo je pripravljal od leta 1844. Iz zbirke je zaradi cenzure črtal Zdravljico, v kateri se zavzema za samostojnost Slovencev in enakopravnost vseh narodov. Objavil jo je lahko šele po marčni revoluciji leta 1848 v Bleiweisovih Novicah.

Učenci dps-ja z učiteljico poslušajo o Prešernu

Umrli je 8. februarja 1849. Pokopan je v Kranju. Nekdanje mestno pokopališče je od leta 1952 spremenjeno v park Prešernov gaj, kjer je pokopana tudi Ernestina Jelovšek, njegova hči.

Sedma kitica Zdravljice je bila leta 1991 razglašena za slovensko dr-

Rojstna hiša Franceta Prešerna

V čebelarškem muzeju v Radovljici

žavno himno. Dan Prešernove smrti je slovenski kulturni praznik. Najvišje priznanje Republike Slovenije za dosežke na področju umetnosti se imenuje Prešernova nagrada.

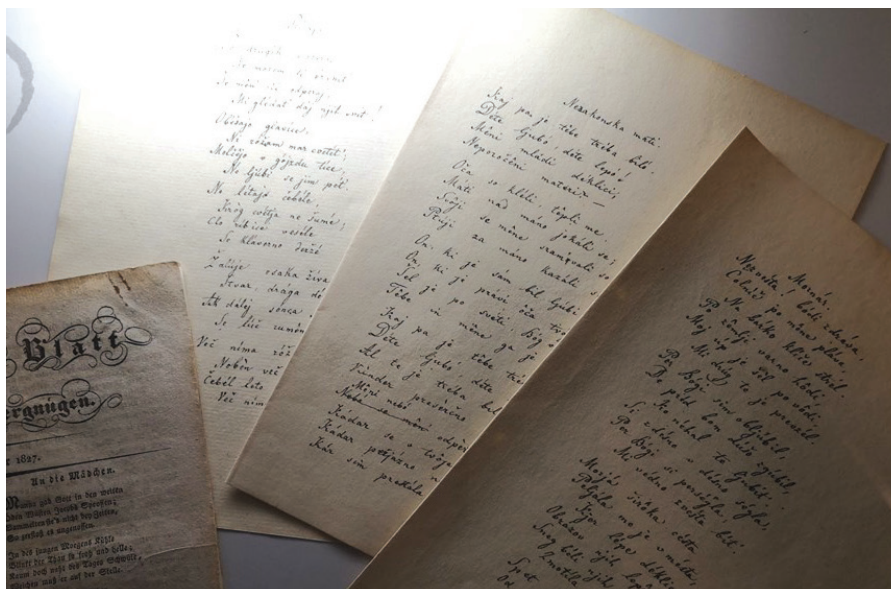
Po obisku muzeja smo imeli kratek odmor in okoli 18.30 smo imeli povratek proti domu. Zelo zanimiv izlet. Dobra organizacija, posebej se zahvaljujem naši učiteljici.

Prijubljena učiteljica Vida Srdoč

Prešernov spominski muzej v Kranju

Rokopisi največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna

Vesna Jelinič

O
.....rehova
potica

Pri pouku slovenščine smo se odločili speči nekaj sladkega. Brez potice si velikonočnih praznikov v Sloveniji ne moremo predstavljati, pa tudi košara, ki jo tedaj nese-mo v cerkev na žegnanje, bi bila bolj prazna.

Zbrali smo se učenci vseh treh skupin. Štefanija je prinesla pripravljeno kvašeno testo, sestavine za nadev pa naša učiteljica. Vsi so sodelovali pri izdelavi potice, vsak je nekaj delal: valjal testo, mešal nadev, oblikoval štruče ali dal potico v pekač in nato v pečico.

Ko je bila potica pečena in je lepo zadišalo po učilnici, smo bili vsi veseli in navdušeni nad njenim okusom, delom naših rok. Zraven smo pili še zdravilni čaj iz osmih vrst rastlin nabranih v Štefičinem vrtu.

Veselim se takega "praktičnega" pouka slovenščine, ker mi pričara košček moje rodne Gorenjske.

Priprava slovenske potice

Učiteljica Vida Srdoč in učenke pripravljajo potico

Velikonočni zajtrk pri DPS

Maja Tatkovič Diklić

odporno okolje - krepitev vodenja zamejskih organizacij

V Galeriji Slovenskega kulturnega društva Istra je 11. maja je bilo organizirano usposabljanje za voditelje zamejskih organizacij. Mladinski svet Slovenije je v sodelovanju z našim društvom in ob podpori Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu organiziralo to poučno in zabavno druženje.

Ena skupinska v Galeriji SKD

Udeleženci usposabljanja so na praktičnih primerih v obliki delavnice poskušali načrtovati različne potencialne projekte. Ko se načrtujejo projekti v zamejskih društvih, vedno je treba začeti od samega začetka, oziroma spomniti se katere so to vrednote, ki jih mi kot društvo podpiramo in spodbujamo pri našem delovanju. Potem premislimo o tem kaj je naše poslanstvo; zakaj počnemo vse kar počnemo, za koga in kako to počnemo.

Vedno se moramo spomniti naše baze, tistega prvotnega zakaj smo tukaj in zakaj sploh obstajamo. Takrat lahko razmišljamo o prihodnosti. Kakšna je naša vizija?

Kje bo naše društvo čez pet ali deset let. Pravijo, da je človek brez vizije, človek brez prihodnosti.

Zatem se moramo vrniti v sedanost. Kakšne so dejanske rezmere v katerih delujemo, saj lahko igramo le s kartami, ki smo jih dobili v roke. Pri tem veliko pomaga klasična SWOT analiza, ki je dobro znana vsem ekonomistom.

V čem leži naša moč, kje pa so naše slabosti? Kje lahko vidimo različne možnosti za naše delovanje, kje pa so nevarnosti in česa naj se izogibamo. Realističen pristop pri izdelovanju projektov vedno pride prav.

Takrat moramo razmisliti katere so to dejavnosti, ki jih bomo izvajali, da bomo lahko realizirali naše načrte. Kateri so strateški izzivi, ki bodo pred nami, in ki bodo prinesli spremembe. Šele na koncu lahko izdelamo konkretno strategijo kaj, kako in kdaj bomo naredili.

Želimo si več takšnih dogodkov, ki so za nas pomembni v smislu mreženja, konstruktivne izmenjave izkušenj in dobrih praks ter za kovanje načrtov za sodelovanje v prihodnosti. Ne smemo pozabiti, da le ko komuniciramo in sodelujemo, smo lahko dovolj močni, da dosežemo svoje cilje.

Maja Tatković Diklić

S
.....

edmo čezmejno srečanje slovenskih društev v Istri

Zelena Učka je bila idealno prizorišče za redno letno srečanje slovenskih društev iz Istre. 25. maja so se na Učki zbrali člani društev iz Lovrana, Poreča, Labina, Umaga, Buzeta in Pulja. S sabo so prinesli vso opremo za kuhanje, da bi lahko tekmovali. Le kdo bo naredil najboljšo enolončnico? Bilo je malo tekmovanja in veliko druženja.

Pomen takšnih letnih srečanj je predvsem druženje. Druženje med Slovenci in drugimi, ki so člani slovenskih društev. Na takšnih druženjih se rodijo nova prijateljstva in utrdijo stara. Zakaj pa ne? Tudi kakšna nova ljubezen ... Poleg tega so takšna druženja priložnost za načrtovanje novih projektov in novih gostovanj. Za obuditev spominov na pretekle izkušnje in pogovore o še boljšem sodelovanju. Saj veste – skupaj smo močnejši. Na koncu pa še zmagovalec: najboljša enolončnica je bila tista, ki so jo skuhalo poreški Slovenci.

Druženje je bilo najbolj pomembno

Konkurenca je imela svoje skrivnosti

Predsednica SKD Istra Danica Avbelj kuha bograč

Brankin selfie z muzikanti

Klaudija Velimirovič

P
....

obuda za razstavo SPOMINKI

Leta 2005 smo v naši galeriji priredili razstavo spominkov, ki smo jih s seboj prinesli iz Slovenije.

Razstava je bila več kot uspešna, saj so nas razstavljeni predmeti z zgodbami njihovih lastnikov ponesli v naše otroštvo in z nekaterimi spomini ganili do srca.

Po pogovoru na odprtju razstave smo izvedeli, da bi se na podstrežjih in predalih našlo še veliko takih predmetov.

Odločili smo se za ponovno organizacijo razstave z enako vsebino. Vse je bilo dobrodošlo, stare listine in dokumenti, knjige, ročna dela, predmeti iz gospodinjstva ali tisti z drugačnim namenom.

Skratka, vse tisto, kar hranimo kot spomin na življenje v Sloveniji. Od prve razstave poteklo že veliko časa, zato lahko spet sodelujete z istimi predmeti in seveda tudi z novimi. Obetajo se tudi simbolične nagrade: za najzanimivejši prispevek, za najstarejši dokument ali knjigo ...

Razstavo bi bila na ogled predvidoma med Dnevi slovenske kulture v oktobru. Z biltenom boste obveščeni o datumu in o navodilih za pravo eksponatov.

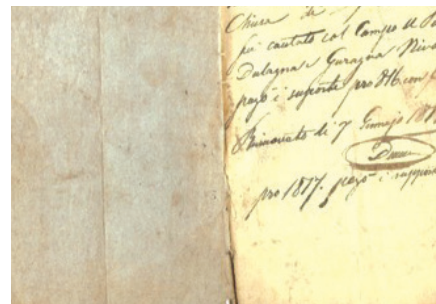
Poglejmo, kaj vse lahko razberemo iz stare listine, ki je last članice društva, Milene Križman. Sama je dokument, ki ga hrani, opisala takole:

DOLGOROČNI KREDIT

V Pulo je iz Lokve z mano prišla stara zanimiva knjižica, ki sem jo našla med starimi dokumenti moje družine in predstavlja veliko dragočnost in vez s predniki.

Po besedilu na prvi strani sklepam, da je moj prapraranono Andrej Umek leta 1817 (ali 1816) kupil njivo »na kredit«. Dolg so potem odplačevali letno vse do leta 1894, to je 78 let. V tem času se je veliko spremenilo. Andrej Umek že dolgo ni bil več živ, njegov sin Martin tudi ne, glava družine je takrat bil Andrejev vnuk Mihael. Moj nono Ivan, Mihaelov sin, je bil leta 1894 star 6 let.

Zanimivo bi bilo vedeti, o čem je razmišljal ta moj prapraranono, ko se je odločil za nakup njive. Jaz si

predstavljam, da je dolgo tehtal, ali bi jo kupil ali ne, in se končno odločil za investicijo, v prepričanju, da bo lastna njiva njegovim potomcem omogočila lažje življenje. Verjetno ni niti v sanjah pomislil, da jih bo prehranjevala samo še približno toliko let, kot so odplačevali dolg. In da bo potem na njivi rasla samo trava ...

ROČNO DELO MOJE NONE MARIJE

Ob pogledu na to kvačkano prevleko za okrasno blazino se človek nehote vpraša, koliko truda oziroma koliko dolgih ur potrpežljivega dela s kvačko je potrebno, da bi nastal tak prekrasen izdelek. To se seveda tudi sama velikokrat sprašujem, karkoli to prevleko vzamem v roke. Ampak misli me vedno, prav vsakič,

ponesejo tudi v drugo smer, v čas po prvi svetovni vojni. Moja nona mi je o tistem času večkrat pripovedovala.

Moji predniki so živeli na Krasu, v majhni vasici, v Brestovici pri Komnu. Ko je izbruhnila prva svetovna vojna, so oblasti vaščane preselile na Avstrijsko, saj je vas bila takorekoč na Doberdobski fronti, na prizorišču hudih spopadov med pripadniki avstro-ogrske in italijanske vojske. Med topniškimi napadi je bila moja vas porušena do tal. Begunci so se vrnili na rodno grudo nekje junija 1918, torej prepozno za resne posevke, zato so trpeli za pomanjkanjem hrane. Odhajali so v bolj oddaljene kraje, da bi tam kupili, kar se je dalo – toda s čim, saj denarja ni bilo. Tako je moja nona naložila v kovček kvačkana ročna dela, ki jih je kot pridno dekle imela veliko. In za poln kovček ročnih del je prinesla domov kovček, polno naložen s koruzo in nekaj malega svinjske masti!

Še sedaj, ko o tem premišlujem, me prav zbode v duši ob spoznanju, kako grozno se je morala počutiti moja nona, ko je morala dati v »brezcenje«
svoj ogromen trud. Žalostno, toda vedno se najdejo ljudje, ki drugega v stiski izkoristijo brez milosti.

Ročno delo Klaudijine none Marije

Maja Tatković Diklić

b
.....

ezeg

Bezeg prav gotovo pozna vsak izmed vas. Toda, ali veste dovolj o tej rastlini? Naj vam razkrijemo samo nekaj zdravih lastnosti, ki jih bezeg vsebuje. Bezeg sodi med rod grmovnic oziroma nizkih dreves. In sicer obstaja okoli 30 različnih vrst bezga. Plod bezga je jagodast in koščičast. Verjetno vsi veste kako izgleda?

Če se kdaj sprehajate po naravi in opazite zeleno drevo z umazano belimi cvetovi, potem je velika verjetnost, da ste opazili ravno bezeg. Bezeg ima številne zdravih lastnosti, zaradi česar so ga v preteklosti imenovali tudi zdravilna skrinjica za kmečke ljudi. Med drugim bezeg pomaga pri sladkorni bolezni, senenem nahodu, vzpodbuja delovanje znojnic, niža vročino in prehlad, čisti kri ... Že iz preteklosti omenjeno rastlino povezujejo s številnimi vraži. Nekoč so namreč verjeli, da v bezgu živijo neki dobri duhovi, ki skrbijo za dobro počutje in varnost ljudi. Še danes ponekod veje posvečenega bezga uporabljajo za izdelavo magičnih paličic.

Če se odpravite nabirat cvetove in želite doma sami pripraviti bezgov čaj ali kakšen drugi pripravek, vam svetujemo, da cvetove sušite na svežem zraku, ampak ne na soncu. Tako bodo bezgovci cvetovi ohranili svojo barvo. Ko se cvetovi posušijo,

jih shranite v platnene ali papirnate vrečke in nikakor ne v plastične vrečke! Olje cvetov je tudi odlično sredstvo za obnavljanje razpokane kože. Cvetovi bezga imajo tipično aromo, sam okus cvetov pa je grenak – vendar pazite, da ne uživajte svežih in surovih jagod, saj te niso

užitne! Surove jagode povzročijo drisko, slabost, bruhanje in v najhujših primerih tudi mrzlico.

UPORABA BEZGA

Najbolje je to, da je bezeg uporaben v celoti. Uporabljamo lahko namreč prav vse od listov do poganjkov, cve-

tov in jagod ter celo notranjo plast lubja na koreninah. Najprej zgodaj spomladi (predvsem v aprilu in maju) naberejo mlade poganjke in liste, pozneje (običajno v juniju) pa že cvetove, za katere je pomembno, da jih nabiramo ob sončnem vremenu. Z bezgovimi listi in poganjki si lahko pomagamo pri čiščenju organizma, saj vsebujejo snovi, ki pospešujejo izločanje seča in delovanje znojnic. Predvsem v listih se skriva učinkovina, ki vpliva na količino sladkorja v krvi.

Najbrž je še najbolj znana uporaba bezga v obliki bezgovega sirupa ali šabese, za njiju uporabimo bezgove cvetove, ki so odlični ne le za čiščenje organizma, pač pa pomagajo tudi zbijati vročino, blažiti kašelj, preboleti gripo in prehlad ter celo pljučnico in astmo! Ker bezgovi cvetovi ne delujejo le kurativno, pa utrjujejo tudi sluznico v nosu in žrelu ter krepijo odpornost proti okužbam. Pripravki iz bezgovih cvetov lahko omilijo tudi napade senenega nahoda, vendar jih moramo uživati vnaprej, že nekaj mesecev pred njegovo pojavitvijo.

Pri uživanju bezgovih plodov ali pripravkov, morate biti pozorni na naslednje:

- Bezga ne smejo uživati matere, ki dojijo ali nosečnice, saj vsebuje stupene alkaloidne, ki lahko škodujejo plodu.
- Bezog uživajte v zmernih količinah, saj lahko prevelike količine

povzročijo nekatere zdravstvene težave.

- Še enkrat vas opozarjamo – ne uživajte surovih jagod!

V primeru večjih zdravstvenih težav vam svetujemo, da se o uživanju bezga raje predhodno posvetujete s svojim zdravnikom ali strokovnjakom na tem področju.

BEZGOV ČAJ

Marsikdo priporoča uživanje bezgovega čaja, še zlasti v času, ko razhajajo prehladi. Priporočajo ga tudi pri obolenjih, pri katerih stanje malce popravimo že s potenjem. Bezgov čaj uporabljajo za zdravljenje bronhitisa, lažjih oblik pljučni-

ce, kašlja, nahoda, za zdravljenje revmatskih bolezni in tudi astme. V kolikor je delovanje vaših ledvic zmanjšano in telo pomanjkljivo izloča seč, svetujemo, da si priskrbite čaj iz bezgovih listov, saj ta pomaga odvajati nakopičene tekočine v telesu. Bezgov čaj med drugim tudi čisti kri. Vendar, pozor! Prepričanje, da se potite, ker pijete vroč čaj, je zmotno. Raziskave so pokazale, da na potenje vplivajo predvsem snovi, ki jih vsebujejo bezgovi cvetovi in ne toplota čaja. Ta ne igra nobene vloge pri tem. Povsem zadosti je, če pijete mlačen čaj – kljub vsemu bo poskrbel za pričakovano potenje telesa.

Nekaj receptov za uporabo bezga:

CVRTJE BEZGA

- 0,25 l mlačnega mleka
- pol čajne žličke soli
- 22 dag moke
- 3 rumenjaki
- sneg iz treh beljakov
- od 6 do 12 bezgovih cvetov
- maščoba za cvrenje

Mleko, moko in rumenjake umešajte skupaj in mešanici dodajte sladkor ter sol. Nato naredite čvrst sneg iz beljakov. Cvetove bezga splaknite z vodo, odcedite ter jih posamično pomakajte v testo in nato ocvrte na vroči masti. Ko so ocvrtki rahlo rumene barve jih potresite s sladkorjem ali pa pomakajte v pivovo testo. V kolikor želite bolj krhke cvetove, dodajte več jajc in manj moke.

ŠABESA

- 4,5 litre vode
- 30 ml vinskega ali jabolčnega kisa
- 700 g sladkorja
- tanko olupljena lupina limone in sok
- 12 cvetov bezga

Zavrite vodo in jo prelijte v sterilizirano posodo. Nato dodajte sladkor in mešate vse dokler se ne raztopi. Ko se mešanica vode in sladkorja ohladi, dodajte kis, lupino limone, sok ter bezgove cvetove. Vse skupaj pokrijte s krpo in pustite stati 24 ur. Nato skozi krpo precedite tekočino v steklenice z debelim steklom. Šabesa je na red za pitje čez približno dva tedna. Servirajte jo ohlajeno.

BEZGOV SOK

- 40 cvetov bezga
- 2 limoni
- 5 dkg citronke – citronske kisline
- 1 košček ingverja in 1 kg sladkorja

Operite limoni in ju skrtačite v vroči vodi, v katero ste predhodno dodali ščepec sode bikarbone. Nato limoni narežite na tanke rezine. V loncu zmešajte bezgove cvetove, limoni, ingver, citronsko kislino in 2 l vode. Vso mešanico pustite stati 24 ur, nato jo precedite skozi krpo, primešajte sladkor in zavrite. Vroče nato nalijte v steklenice in zaprite. Sok pijete razredčen z navadno vodo, lahko pa ga dodate penečemu vinu ali ledenemu čaju.

Iz bezga lahko pripravite tudi odlični bezgov sirup.

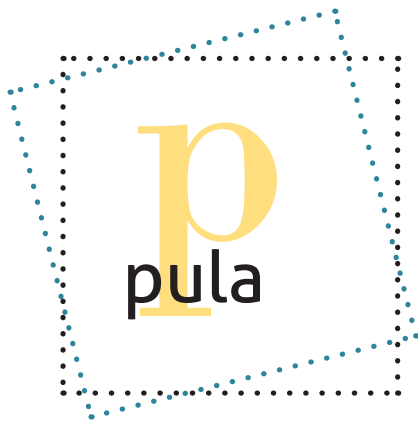
Damijana Pezdirc

TIŠINA KRIČI,
KO NE ČUJEM TVOJ GLAS
GLOBOKI, VSEM ZNANI.

DUŠA JEČI,
KER SEM PREVEČKRAT ŽELELA
IN ŠLA SAMA,
BREZ TEBE
PO SVETU,
A ZDAJ, KO TE NI,
ŽELIM, DA SVA SKUPAJ
VSE DNI IN NOČI,
DA SKUPAJ POTUJEVA,
PREHODIVA POTI,
KI SO ŠE PRED MANO.

A TEBE VEČ NI
IN TIŠINA KRIČI
IN ME KLIČE DOMOV,
KOT ME PREJ JE TVOJ GLAS
IN ME GONI NAPREJ
V ŽIVLJENJE ZA NAS,
DA GREM NA POTI,
KI SVA JIH ŽE PREHODILA
IN DALJE V SVET,
KAMOR SVA ŠE SKUPAJ ŽELELA
PA NAM ZMANJKAL JE ČAS.

V ŽIVLJENJE - ZA NAS!

13. - 21. 07. 2019

66. PULA FILM FESTIVAL

Arena, Pulj
Ob 21.30h

17. in 27. 07. 2019

Koncert: Elis Lovrič

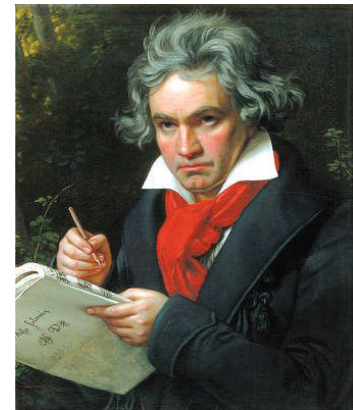
Trg Forum, Pulj
Ob 21h

27. 07. 2019

L. van Beethoven - 9. simfonija

Gledališče Ivan pl. Zajc, Reka
Arena, Pulj
Ob 21h

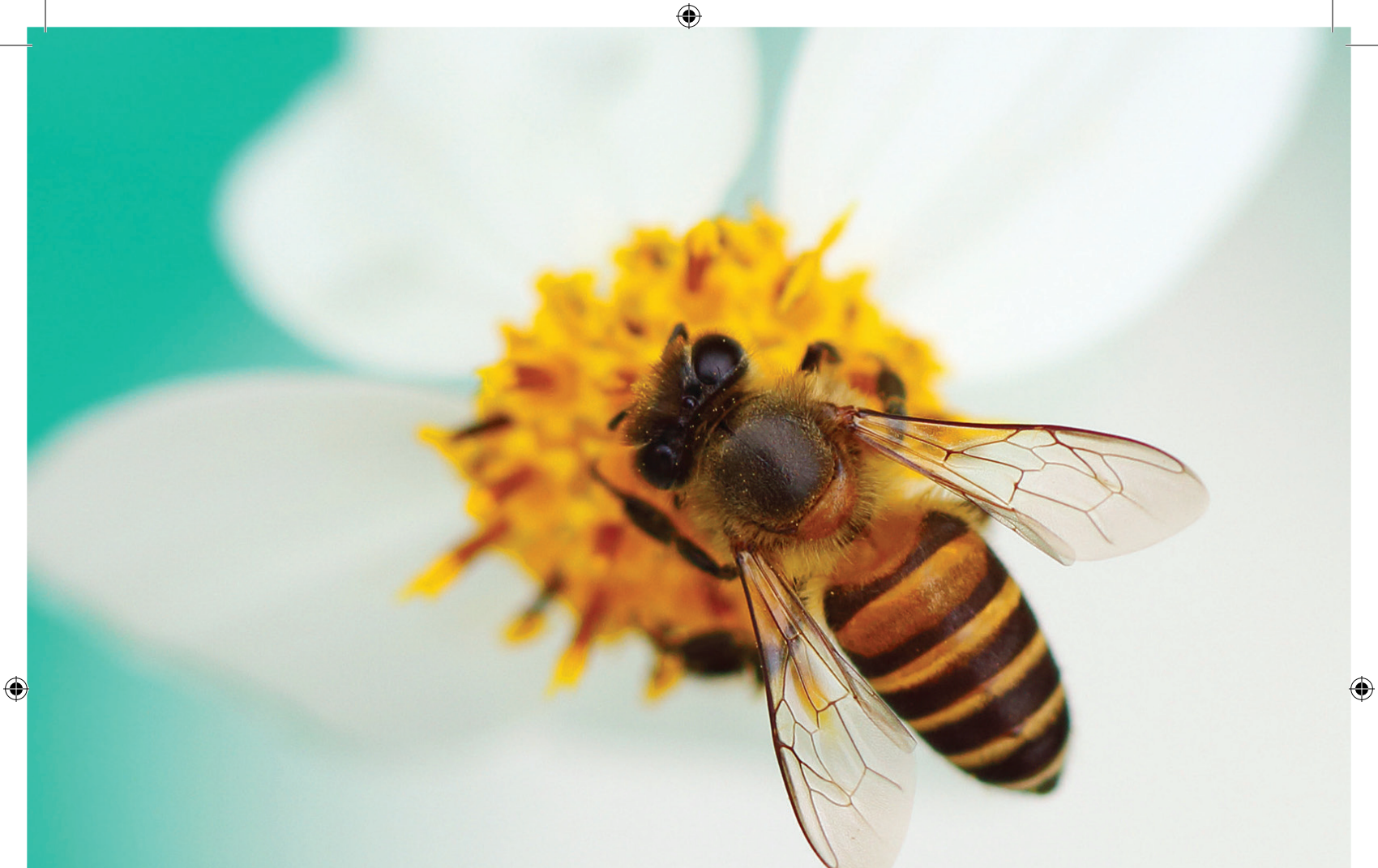

17. 08. 2019

Koncert: Đorđe Balašević

Arena, Pulj
Ob 21h

Ne mogle imeti medu bi čebele, če žela strupenega ne bi imele.
Slovenski pregovor

mavrica